

HALLGEIR
GAMMELSÆTER

POENG, PENGER ^{OG} POLITIKK

Et institusjonelt perspektiv
på idrettsledelse

Hallgeir Gammelsæter

Poeng, penger og politikk

Et institusjonelt perspektiv på
idrettsledelse

Kapitteloversikt

Forord	5
1. Idrett må organiseres. Et institusjonelt perspektiv	15
2. Idrett for sin egen skyld. Idretten som institusjon	41
3. Idrett for borgernes skyld. Staten som institusjon	62
4. Idrett som produkt. Markedet som institusjon	86
5. Stat og marked på idrettens arena	109
6. Idretten som felt, nasjon og verdensbilde	131
7. En moderne idrett - en bedre idrett?	154
8. Med hodet i været og en fot i bakken	182
9. Europeisk fotball i forandring	207
10. Ledelse i «konfliktsonen». Idrettsledelse mellom institusjonelle logikker	234
Etterord	260
Sluttnoter	264
Litteratur	277
Stikkordregister	293

Innhold

Forord	5
1	
Idrett må organiseres. Et institusjonelt perspektiv	15
Idretten som institusjon	17
Modeller for handling	19
Institusjoner	21
Idrett som idealtipe og nøkkelinstitusjon	23
Institusjonelle forandringer	25
Idrettens fundamentale idé	28
Statens fundamentale idé	30
Markedets fundamentale idé	32
Institusjonelle logikker	33
Analytiske begreper	38
Kort oppsummert	39
2	
Idrett for sin egen skyld. Idretten som institusjon	41
Frivillighet og demokrati	42
Frivillighet	43
Likhet og medbestemmelse	43
Gjennomsiktighet	45
Ansvar	46
Konkurransse, samarbeid og monopol	47
Konkurransseidrett og profesjonalisering	48
Demokrati, åpenhet og kontroll	50
Idrettens organisasjonsstruktur i Danmark, Norge og Sverige	52
Olympiske komiteer i Danmark, Norge og Sverige	55
Idrettens liv og lære	57
Kort oppsummert	60

3

Idrett for borgernes skyld. Staten som institusjon	62
De tre statsmakter	63
Idrett til velferd og samfunnsnytte	64
Samfunnsdisiplin, integrasjon og nasjonsbygging	65
Næringspolitikk	70
Helseeffekter	72
Statlig misbruk av idretten	73
Statens organisering av idretten	74
Korporativ pluralisme	78
Statens finansiering av idretten	79
Idretten og samfunnets lover	81
Kort oppsummert	85

4

Idrett som produkt. Markedet som institusjon	86
Markedets organisering av idretten	87
Sponsoren	90
Sponsorutøveren	90
Utøverbedriften	91
Sportsbedriften	92
Hobbymanageren	95
Agenten	99
Underholderen	101
Arrangøren	102
Paternalisten/velgjøreren	103
Det kommersielle nettverket	105
Kort oppsummert	107

5

Stat og marked på idrettens arena	109
Idrett og stat: egenverdi og velferd hånd i hånd?	110
Målforskyvning	112
Idrett og marked. To sider av samme sak?	114
Stat og marked på idrettens arena	120
Kort oppsummert	128

6

Idretten som felt, nasjon og verdensbilde	131
Idretten som felt	133

Idrett i nasjonale institusjonelle systemer 138
     Komparative analyser 140
     Klientilisme 142
     Politiske myndigheter og herrefotballens organisering 143
     Typologier og sammenlignende studier 148
 Stereotypienes verden 149
 Kort oppsummert 152

7

En moderne idrett – en bedre idrett? 154
 Idrett som modernisering 155
     Moderne idrett 159
     Moderne – men like primitiv? 164
 Verdenssamfunnet 166
 Idrett som transnasjonalisering 171
     Fra internasjonal til transnasjonal idrett 173
     Transnasjonalisering som prosess 175
 Kort oppsummert 180

8

Med hodet i været og en fot i bakken 182
 Institusjonell organisasjonsteori 184
     En kort organisasjonsteorihistorie 185
 Fundamentet 189
 Institusjon, institusjonalisering og institusjonelle logikker 191
 Legitimitet og rasjonalitet 195
 Organisasjonsfelt, homogenisering og oversetting 198
 Entreprenørskap og endring 202
 Kort oppsummert 205

9

Europeisk fotball i forandring 207
 Fotball som institusjon 210
 Fotball som nasjonal mosaikk 216
 Fotball som transnasjonalt organisasjonsfelt 222
 Det store bildet 228
 Kort oppsummert 231
 Og litt til 232

10**Ledelse i «konfliktsonen». Idrettsledelse mellom institusjonelle logikker**

234

Ledelse	235
Mål, midler og organisasjonsgrenser	237
Idrettens miks av aktører og logikker	239
Idealismens logikk	239
Indrestyringens logikk	242
Identitetens logikk	243
Kommersialismens logikk	243
Entreprenørskapets logikk	244
Politikkens logikk	245
Byråkrati- og reguleringslogikken	245
Pengespillets logikk	247
Organisering av avhengighet og konkurranse	248
Logikkers sammenveving	252
Ledelse høyt og lavt	254
Kort oppsummert	258

Etterord 260

Sluttnoter 264

Litteratur 277

Stikkordregister 293

Figur- og tabelloversikt

Figur 1.1 Illustrasjoner av nøkkelinstitusjoner, institusjonelle logikker og organisert praksis.....	35
Figur 1.2 Idrettens organisering mellom nøkkelinstitusjoner – versjon 1.0...	37
Figur 2.1 Idrettens organisering mellom nøkkelinstitusjoner – idrett for sin egen skyld.....	41
Figur 2.2 Organisasjonspyramiden i norsk idrett – aktivitetslinjen.....	53
Figur 2.3 Organisasjonspyramiden i norsk idrett – forbundslinjen	54
Figur 3.1 Idrettens organisering mellom nøkkelinstitusjoner – idrett for borgernes skyld	62
Figur 4.1 Idrettens organisering mellom nøkkelinstitusjoner – idrett som produkt.....	86
Tabell 4.1 Markedsaktørers ulike roller og relasjoner til idretten.....	89
Figur 5.1 Idrettens organisering mellom nøkkelinstitusjoner – stat og marked på idrettens arena.....	110
Figur 5.2 Konfliktlinjer i idrettens organisering mellom nøkkelinstitusjoner	129
Figur 6.1 Idrettens organisering mellom nøkkelinstitusjoner – versjon 2.0 ..	132
Figur 7.1 Idrettens organisering mellom nøkkelinstitusjoner – versjon 3.0...	155
Tabell 9.1 Organiseringen av europeisk fotball sett fra tre institusjonelle perspektiver.....	209
Tabell 10.1 Institusjonelle logikker i idrettsklubben.....	240
Figur 10.1 Institusjonelle logikker og interessenter i toppklubben.....	255